

Tafsiira Suuratu Az-Zumar-Kutaa 14

Description

Kutaa kana keessatti mallattoolee du'aa™aan booda kaafamu nuuf mirkaneessan keessaa tokko ni arganna.

﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ
الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

• Rabbiin nafsee yeroo du'aa™a ishii ni fudhata; tan hin duunes hirriba ishii keessatti [ni fudhata]. Ergasii, tan du'aa™a itti murteesse ni qaba (ni hanbisa). Tan biraa immoo hanga beellama beekkamaatti gadi dhiisa. Dhugumatti, kana keessa warra xinxallaniif mallattooleetu jira. • Suuratu Az-Zumar 39:42

Rabbiin subhaanahu wa ta'aa™aalaa nafsee yeroo du'aa™a ishii Kan qabuudha. Kuni ajalli (umriin namaa) dhumachuun ruuhin qaama irraa waan adda baatuuf du'aa™a guddoodha. Tan yeroo du'aa™aa hin duune immoo hirriba keessatti ni fudhata. Kuni du'aa™a xiqqoodha. Amma yeroo hirribaa nafseen bakka lamatti qoodamti. 1ffaa-nafsee du'aa™a irratti murteesse ni hanbisa. Hanga Guyyaa Qiyaamaatti qaamatti hin deebisu. Tuni nafsee nama osoo rafuu du'aa™eeti. 2ffaa-Nafsee du'aa™a irratti hin murteessiniidha. Nafsee tana immoo hanga umrii fi rizqii ishii guuttattuu fi fixattutti ni lakkisa (gadi dhiisa). Nafsee tana hanga yeroon du'aa™aa gahuu qaamatti deebisa.

Dhugumatti, yeroo du'aa™aa fi hirribaa Rabbiin nafsee qabuu, yeroo hirriba tan du'aa™a itti murteesse hanbisu, tan biraa immoo deebisuu keessa namoota xinxallaniif mallattoolee ifaa dandeetti Rabbii olta'aa™aa agarsiisantu jira.[\[1\]](#)

Mallattoolee gurguddoo namni xinxallu asirraa hubatu keessaa tokko, Rabbiin subhaanahu wa ta'aa™aalaa du'aa™aan booda namoota du'aa™an akka kaasudha. Nafsee Kan harka qabuu fi too'aa™annaa guutuu irratti qabuu Rabbii olta'aa™aadha. Nafsee yeroo hirribaa fudhachuun akkuma qaamatti deebisuu, nafsee yeroo du'aa™aa fudhatu Guyyaa Qiyaamaa qaamatti deebisuu irratti danda'aa™aadha. Akkuma jedhamu: hirribni obboleessa du'aa™aati.

﴿أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا
وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾ قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾﴾

â€œSila Rabbii gadiitti shufaâ€™TMaaâ€™TMa godhatanii? Jedhi, â€œHomaa kan hin qabnee fi hin hubanne osoo taâ€™TManiillee?â€• Jedhi, â€œJaarsummaan (shafaâ€™TMaan) hundi kan Rabbiiti. Mootummaan samiwwanii fi dachii kan Isaati. Ergasii garuma Isaatti deebifamtu.â€• Suuratu Az-Zumar 39:43-44

Shufaâ€™TMaaâ€™TMa hedduminna â€œshafiiâ€™TMaâ€™•ti. Shafiiâ€™TMa baayâ€™TMeen shufaâ€™TMaaâ€™TMa jennaan. Shafiiâ€™TMa jechuun nama tokkoof faayda fiduuf ykn miidhaa deebisuuf **nama jaarsummaa** taâ€™TMuudha. Shafaâ€™TMaa (jaarsummaa) jechuun nama tokkoof faayda fiduuf ykn miidhaa deebisuuf nama biraatiif jidduu seenuudha.[\[2\]](#)

Sila mushrikoonni wantoota gabbaran kanneen akka sanamootaa Rabbiin biratti haajaa isaanitiif jaarsummaa akka taâ€™TManiif jaarsummaa godhatanii? â€œMaaliif dhagaaa ykn muka hin dhageenye fi nama hin fayyanne gabbartuu?â€• jedhamanii yommuu gaafataman, deebiin isaanii â€œRabbiin biratti jaarsummaa akka nuuf taâ€™TManiif isaan gabbaraâ€™•jedhu. Kuni yaadaa fi amanti sobaa ragaa hin qabneedha. 1ffaa-jaarsummaa kan namaaf taâ€™TMuu dandaâ€™TMu wanta rakkoo namaa dhagayuu fi beekudha. Dhagaan ykn mukni hin dhageenye, waa hin beeknee fi hin dubbannee akkamitti jaarsummaa namaaf taâ€™TMaa? Kanaaf itti aanse ni jedha: **Jedhi, â€œHomaa kan hin qabnee fi hin hubanne osoo taâ€™TManiillee?â€•** kana jechuun wantoonni isin gabbartan kunniin faaydaa isiniif fiduu fi miidhaa isin irraa deebisuu irratti dandeetti kan hin qabnee fi homaa kan hin hubanne osoo taâ€™TManiillee jaarsummaa godhattuu?[\[3\]](#) Namni akkamitti wanta homaa hin qabnee fi waa hubachuu hin dandeenye jaarsummaa naaf taâ€™TMa jedhee gabbaraa (waaqefataa)?

Namoonni â€œwanti kuni Rabbiin biratti shafaâ€™TMaa (jaarsummaa) nuuf taâ€™TMaaâ€™•jedhanii wanta fedhan osoo gabbaranii, wanti suni jaarsummaa isaaniif hin taâ€™TMu. Sababni isaas, jaarsummaan hundi kan Rabbii olaâ€™TMaanuti. **Jedhi, â€œJaarsummaan (shafaâ€™TMaan) hundi kan Rabbiiti.**

Mootummaan samiwwanii fi dachii kan Isaati.â€• Kana jechuun: akkana isaaniin jedhi: Hayyama Isaatiin ala eenyullee Isa biratti jaarsummaa (shafaâ€™TMaa) taâ€™TMuu hin dandaâ€™TMu. Inni samiwwanii fi dachii Kan dhuunfatee fi tooâ€™TMatuudha, isaan keessatti wanta fedhe hojjata. Kanaafu, shafaâ€™TMaan (jaarsummaan) hundi harka Isaa jira. Kana erga beektanii dirqamni isin irra jiru, shafaâ€™TMaa Rabbiin irraa barbaaduu fi ibaadaa Isaaf qulqulleessudha. Wanta nama miidhu fi fayyadu hin dandeenye irraa jaarsummaa hin barbaadinaa.[\[4\]](#)

Namoonni Rabbii tokkicha shariika hin qabnetti akka amanan isaan irraa waan barbaadamuuf, ammas jireenyi addunyaa jireenyaa qormaataa waan taateef, jazaan (mindaa fi adabbiin) jireenya biraatiif waan

tursifameef, jechi Rabbii dhuma aayah irratti akkana jechuun dhufe: **â€œErgasii garuma Isaatti deebifamtu.â€•** Kana jechuun duâ€™TMa keessan booda qorannoo fi jazaaf garuma Rabbiitti deebifamtu. Guyyaa Qiyaamaa haqummaa Isaatiin isin jidduutti murteessa, nama hundaa hojii isaatiin jazaaf isaaf kafala.[\[5\]](#)

وَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذَكَرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

â€œYommuu Rabbiin kophaa Isaa dubbatamu, qalbiin warra Aakhiratti hin amannee ni sunturti. Kanneen Isaa gadi jiran yommuu dubbataman immoo, isaan yeroma san ni gammadu.â€• Suuratu Az-Zumar 39:45

Kana jechuun yommuu Rabbiin Tokkichichi faarfamu, Inni qofti kadhatamu, Laa ilaah illallah (Haqaan gabbaramaan Rabbiin malee hin jiru) jedhamu, qalbiin namoota duâ€™TMaan booda kaafamuutti hin amanne ni jibbiti, ni sunturti. Rabbiin tokkichoomsu fi Isa qofa gabbaruu irraa ni dheessiti. Haaluma kanaan namoonni duâ€™TMaan booda kaafamutti hin amanne, Guyyaa Murtii mindaa guddaa waan hin abdannee fi adabbii cimaa hin sodaanneef, Rabbiin Tokkichichi yommuu faarfamu ni jibbu.

Garuu Rabbii gadiitti wantoonni isaan gabbaran yommuu dubbataman, isaan yeroma san gammachuu fi mirqaansuun guuttamu. Sababni isaas, shirkiin fedhii qullaa isaaniitiin walitti gala waan taâ€™TMeeff.[\[6\]](#) Haalli kuni haala hundarra badaa taâ€™TMeedha. Garuu qaxaroon isaanii Guyyaa Jazaati (Qiyaamaati). Achitti haqni isaan irraa ni fuudhama. Ni ilaallama: Rabbii gadiitti wantoonni isaan kadhataa fi gabbaraa turan achitti isaan ni fayyaduu? Kanaafi itti aanse ni jedha:

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ
تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾

â€œJedhi, â€˜Yaa Rabbii Uumaa samiiwwanii fi dachii, Beekaa wanta hin mulâ€™TMannee fi mulâ€™TMatuu! Wanta isaan keessatti wal dhaban ilaalchise Ati gabroota Kee jidduuti ni murteessita.â€• Suuratu Az-Zumar 39:46

Faaxir jechuun fakkeenya dursaa tokko malee wanta tokko uumuu kan jalqabuudha. Kana jechuun, yeroo jalqabaatiif kan jalqabu fi uumuudha. Gochi kuni â€œfaxraaâ€• jedhama. Kan irraa kaâ€™TMuun, namni yeroo jalqabaatiif biiri bishaanii yoo qote, â€œfaxral biâ€™TMiraâ€• jedhama.[\[7\]](#) Samii torbanii fi dachii kan jalqabee, dhabama irraa kan argamsiise Rabbii tokkicha.

Gheeybi jechuun wanta ijji hin arginee fi hin mulâ€™annedha. Shahaadah jechuun wanta mulâ€™atu fi miirri dhaqqabuu danda’uudha. •Wanta isaan keessatti wal dhaban ilaalchise• haqa fi soba, gaarii fi badaa, Rabbiif ajajamuu fi Isa faallessu irraa jireenya addunyaa jireenya qormaataa taate keessatti wanta isaan irratti wal dhaban ilaalchise, Guyyaa Qiyaamaa •Ati gabroota Kee jidduuti ni murteessita.â€•[8]

Wal dhabbi fi gaaragarummaa keessaa inni hundarra guddaan wal dhabbi warra Rabbiin tokkichoomsanii fi mushrikoota jidduutti uumameedha. Warri Rabbiin tokkichoomsan, kan haqaan gabbaramu Rabbiin malee hin jiru, wantoonni Isaan alatti gabbaraman hundi baaxila (soba) jedhu. Namoonni isaan faallessan immoo kana didanii wantoota Rabbiin ala jiran gabbaru (waaqefatu). Guyyaa Qiyaamaa eenyu haqa irra akka jiru ni beekkama. Rabbiin subhaanahu wa ta’maalaa:

﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِّينَ وَالنَّصْرَىٰ وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ
أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾

•Dhugumatti isaan amananii fi isaan Yahuudaa, Saabiâ€™oota, Kiristaanota, Majuusaa ta’anii fi isaan mushrikoota ta’anis, dhugumatti Rabbiin Guyyaa Qiyaamaa isaan jidduutti murteessa. Dhugumatti Rabbiin waan hundaa irratti ragaa bahaadha.â€• Suuratu Al-Hajj 22:17

Buâ€™aa wal dhabbi fi mormii kanaa Rabbiin akkana jechuun beeksisee jira.

﴿فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَن يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا﴾

•Rabbiin Guyyaa Qiyaamaa isin jidduutti ni murteessa. Rabbiin kaafirotaaf muâ€™mintoota irratti karaa hin godhu.â€• Suuratu An-Nisaa 4:141

•Rabbiin kaafirotaaf muâ€™mintoota irratti karaa hin godhu.â€• Kana jechuun Rabbiin gabroota gaggaarii irratti mooâ€™annaa akka argataniif kaafirotaaf karaa hin godhu. Addunyaa fi Aahiratti xumurri gaariin muttaqootaafi.[9]

Kanaafu, Guyyaa Qiyaamaa wal dhabbi fi mormii kana kan mooâ€™atu muâ€™mintoota (warroota dhugaan amananii) dha. Sababni isaas, yahuudonni, kiristaanonni, majuusonni, mushrikoonni fi namoonni biroo amanti sobaa hordofan wanti isaan odeessaa fi hojjataa turan soba waan ta’teef karaa muâ€™mintoota ittiin injifatan hin qaban. Guyyaa Qiyaamaa haqa malee gonkuma sobni nama hin fayyadu.

Kanaafu, yaa nama Islaama irra jiru! Dachii keessatti baay’achuu sobaatin hin gowwoomin. Mandara hunda keessatti amantin sobaa yoo baay’ate dhugaa seete itti hin seenin. Amantin sobaa kunniin qormaata qofaaf akka ta’e beeki. Amantin sobaa amanti Rabbiin ala wanta biraa gabbaru (waaqefachu) irratti ijaarrameedha.

[1] Tafsiiru Muyassar-463, Tafsiiru Sa’adi-853 [2] Tafsiiru Qur’aaniil kariim-Suuratu Zumar-fuula 310 [3] Tafsiiru Xabarii-20/217 [4] Tafsiiru Muyassar-463 [5] Ma’aariju tafakkuri-12/243, tafsiiru muyassar-463, tafsiiru ibn kasiir-6/456 [6] Tafsiiru Xabarii-20/218, Ma’aariju tafakkuri-12/244, tafsiiru muyassar-463 [7] Tafsiiru Qur’aaniil kariim-Suuratu Zumar-fuula 333 [8] Ma’aarij tafakkuri-12/245, Tafsiira Xabarii 20/219 [9] Tafsiiru Muyasaar-101

Date Created

March 7, 2020

Author

admin